

Η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα: Συγκρότηση, εξέλιξη, προοπτική

Λογοδοσία και έλεγχος των διοικητικών θεσμών

Περιεχόμενα ενότητας

- Έλεγχος της δράσης της δημόσιας διοίκησης
 - Μορφές λογοδοσίας και μηχανισμοί ελέγχου (εσωτερικοί – εξωτερικοί)
 - Κόστος (μη) συμμόρφωσης

Μαθησιακοί στόχοι – λέξεις κλειδιά

Οι σπουδαστές να είναι ικανοί:

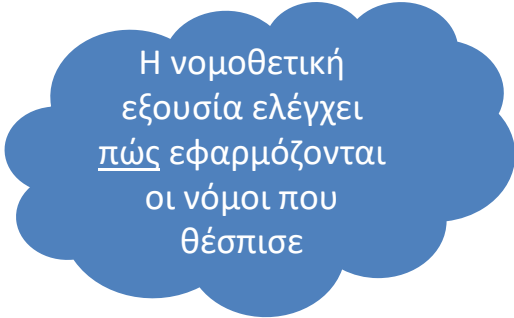
- Να **συζητούν** επιμέρους διαστάσεις του ελέγχου των διοικητικών θεσμών
- Να **διακρίνουν** μορφές ελέγχου της δημόσιας διοίκησης
- **Λέξεις κλειδιά**
 - Ευθύνη, έλεγχος, διαφάνεια, λογοδοσία, Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ), συμμόρφωση

Έλεγχος της δημόσιας διοίκησης

- Εξασφάλιση της τήρησης της **αρχής της νομιμότητας** και της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών.
 - Διπλή έννοια της νομιμότητας:
 - Η διοίκηση περιορίζεται απ' ό,τι απαγορεύεται και οφείλει να προβαίνει σε ενέργειες όταν επιτρέπεται
 - Καταπολέμηση διαφθοράς και πράξεων ιδιοτελούς σκοπού
- Η διοίκηση, ως γραφειοκρατική οργάνωση, δεν είναι εξ' ορισμού φιλική προς τη δημοκρατία
 - Δεν αποκλείεται να χρησιμοποιεί αυταρχικές μεθόδους
 - Μονοπώλιο φυσικής βίας και καταναγκασμού
 - Θέσπιση προϋποθέσεων για αποτροπή κατάχρησης εξουσίας

Μορφές ελέγχου 1/4

- Κοινοβουλευτικός
 - Αναφορές
 - Ερωτήσεις (απλές και επίκαιρες)
 - Αιτήσεις κατάθεσης εγγράφων
 - Επερωτήσεις (απλές και επίκαιρες)
 - Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως (έως έξι)
 - Εξεταστικές Επιτροπές
 - Πρόταση εμπιστοσύνης και δυσπιστίας
 - Επίσης: ψήφιση προϋπολογισμού

Η νομοθετική
εξουσία ελέγχει
πώς εφαρμόζονται
οι νόμοι που
θέσπισε

Μορφές ελέγχου 2/4

- Δικαστικός
 - Δικαστική προστασία του πολίτη (/διοικούμενου)
 - Εκ των υστέρων
 - Τακτικά διοικητικά δικαστήρια και Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) με την επιφύλαξη αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου
 - Συμμόρφωση διοίκησης
 - «Το Δημόσιο, οι ΟΤΑ και τα λοιπά ΝΠΔΔ έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις (...) είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές» (ν. 3068/2002).
 - «Η παράβαση της υποχρέωσης γεννά ευθύνη» (Άρθρο 95 Συντάγματος)
 - Χρηματικά πρόστιμα, πειθαρχική και αστική ευθύνη υπαλλήλων του Δημοσίου
 - Εν τούτοις: περιπτώσεις παρελκυστικής πολιτικής της διοίκησης --> καθυστερήσεις στην εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων

Μορφές ελέγχου 3/4

- Διοικητικός
 - Γραπτές αναφορές
 - Διοικητικές προσφυγές
 - Απλή διοικητική προσφυγή (ατομική διοικητική πράξη)
 - Αίτηση θεραπείας
 - Ιεραρχική προσφυγή
 - Νομιμότητα και ουσία (σκοπιμότητα)
 - Ειδική διοικητική προσφυγή (ατομική/κανονιστική διοικ. πράξη)
 - Ειδικές διατάξεις
 - Έλεγχος νομιμότητας
 - Ενδικοφανής διοικητική προσφυγή
 - Έλεγχος νομιμότητας και ουσίας (σκοπιμότητας)

Ασκούνται υπό προϋποθέσεις (π.χ. εντός προθεσμίας, ύπαρξη έννομου συμφέροντος)

- Αποτέλεσμα: απόρριψη προσφυγής ή ανάκληση, τροποποίηση, ακύρωση (μερική/ολική) διοικητικής πράξης
 - Προβληματική: η δημόσια διοίκηση ως «κρινόμενος» και, παράλληλα, ως «κριτής»
-

Μορφές ελέγχου (εναλλακτική κατηγοριοποίηση) 4/4

- Πολιτικός
- Εσωτερικός
 - Θεσμοί και μηχανισμοί της εκτελεστικής εξουσίας, ήτοι μέρος του διοικητικού μηχανισμού
 - Έλεγχος διοικητικής δράσης πριν τον κοινοβουλευτικό ή δικαστικό έλεγχο και ανεξάρτητα από αυτές τις μορφές
 - Ιεραρχικός έλεγχος
 - Πειθαρχικός (ανώτερα διοικητικά επίπεδα σε κατώτερα) -- > συμμόρφωση με οδηγίες, εντολές, κατευθύνσεις της ιεραρχίας
 - Συνήγορος του Πολίτη, Γενικός Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης, ΣΕΕΔΔ, ελεγκτικά σώματα (Υπ. Οικ, Περιβάλλοντος, Μεταφορών, Εργασίας κτλ)
- Εξωτερικός
 - Θεσμοί και μηχανισμοί εκτός της εκτελεστικής εξουσίας
 - Δικαστικός έλεγχος
 - Δικαστήρια
 - Κοινοβουλευτικός
 - Βουλή των Ελλήνων

Σκοπός του ελέγχου

- Ανατροφοδότηση σχετικά με το αποτέλεσμα των δημόσιων πολιτικών
 - Εντοπισμός αδυναμιών, ελλείψεων και σφαλμάτων
 - Παρεμβάσεις για διόρθωση
 - Βελτίωση απόδοσης και προσαρμογή σε απαιτήσεις της κοινωνίας (πολιτών)
 - Η λειτουργία των διοικητικών θεσμών δεν είναι αυτοσκοπός
- Ενίσχυση της δημοκρατίας στις σχέσεις κράτους-κοινωνίας
 - Προστασία πολίτη (/διοικούμενου)
- Καταπολέμηση διαφθοράς (corruption)
 - Κράτος δικαίου
 - Συνεχής μεταβολή του φαινομένου -- > ανάγκη προσαρμογής ελεγκτικών μηχανισμών

Σώματα ελέγχου

- Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου (Σ.Ο.Ε.Ε.)
 - Συγκαλείται και προεδρεύεται από τον έχοντα επιτελικό ρόλο Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Ε.Δ.Δ.)
 - Αρμοδιότητα: παρακολούθηση και συντονισμός Επιθεωρήσεων, Ελέγχων και Ερευνών των Σωμάτων και Υπηρεσιών Επιθεώρησης και Ελέγχου (και από μικτές ομάδες επιθεωρητών)
 - Επιθεωρητές κλιμακίων του Σ.Ο.Ε.Ε. δύνανται – κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας – να ενεργήσουν ως ανακριτικοί υπάλληλοι
-

Σώματα ελέγχου

- Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
- Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης
- Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας Πρόνοιας (ΣΕΥΥΠ)
- Γενική Δ/νση Δημοσιονομικών Ελέγχων
- Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Δ/νση Εσωτερικού Ελέγχου/Υποθέσεων
- Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (ΣΕΔΕ)
- Γενική Δ/νση Τελωνείων & Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης Δ/νση Στρατηγικής Τελωνειακών Ελέγχων & Παραβάσεων (Τμήματα Α', Β', Γ', Δ')
- Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων στο πλαίσιο του ελέγχου Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων
- Δ/νση Οικονομικής Εποπτείας & Επιθεώρησης Νομικών Προσώπων Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠΕΔΥΦΚΑ)
- Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ)
- Σώμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων (ΣΕΠΔΕΜ)
- Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής
- Δ/νση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας
- Δ/νση Οικονομικής Αστυνομίας
- Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης (Υπουργείου Δικαιοσύνης)
- Μονάδα Εσωτερικού ελέγχου Υπουργείου Οικονομικών
- Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων (ΣΕΕΥΜΕ)

(Έκθεση Σ.Ο.Ε.Ε., 2018)

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ) 1/3

- «1. Όπου από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, **τα μέλη** της διορίζονται με ορισμένη **θητεία** και διέπονται από **προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία**, όπως νόμος ορίζει»
- 2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας... ...**Τα πρόσωπα** που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές **πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα**, όπως νόμος ορίζει. **Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της».**

Πηγή: άρθρο 101^Α Συντάγματος

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ) 2/3

- Συμβολή

- Συμπλήρωση και ενίσχυση υφιστάμενων μορφών ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας
- Πρόσθετη διασφάλιση δικαιωμάτων πολιτών
- Υποβοήθηση ρυθμιστικού ρόλου διοίκησης με όρους ανεξαρτησίας και ουδετερότητας και κριτήρια επαγγελματικής και επιστημονικής εξειδίκευσης
- Βελτίωση ποιότητας ρύθμισης, περιορισμός κακοδιοίκησης

- Κίνδυνος

- Φαινόμενα «**ρυθμιστικής αιχμαλωσίας**»

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ) 3/3

- Χαρακτηριστικά
 - Αυτοδιοίκητο
 - Επαγγελματικό εξειδίκευση μελών
 - Ανήκουν στο νομικό πρόσωπο του Κράτους
 - Διοικητικό μηχανισμό του Κράτους
 - Ανεξαρτησία
 - Λειτουργική
 - Αυτοτέλεια και αυτονομία στη στελέχωση και λήψη αποφάσεων
- Διάκριση
 - Θεσμική υπόσταση
 - Συνταγματικά κατοχυρωμένες και σε όσες προβλέπονται από τον κοινό νομοθέτη
 - Είδος λειτουργίας
 - Διασφάλιση ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών
 - Έλεγχος και εποπτεία δράσης διοίκησης
 - Ρύθμιση οικονομίας και αγορών

